

УДК 911.3: 338.48

Гладкий Олександр Віталійович,
доктор географічних наук, професор

Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ,
Україна, e-mail:
alexander.gladkey@gmail.com

Склярів Олександр Андрійович

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, м. Київ, Україна,

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МІСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Мета. Метою даної статті є аналіз особливостей перцепційного сприйняття міст України з боку туристів, а також аналіз і систематизація основних міських туристичних ресурсів нашої держави.

Методика. Методологічною базою дослідження є основи наукової діалектики. Основними методами дослідження є порівняльно-географічний, статистичний, описовий, бальної (рейтингової) оцінки, аналітичний, літературний.

Результати. Встановлено сутність міського туризму, проведено аналіз особливостей розвитку міського туризму в Україні на тлі загальносвітових тенденцій, проаналізовано основні туристичні ресурси міст України, розкрито особливості видової складової міського туризму нашої держави, запропоновано формування рейтингу провідних міських туристичних центрів.

Наукова новизна. Наукова новизна полягає у аналізі особливостей перцепційного сприйняття міст України очима туристів.

Практична значимість. Дане дослідження є важливою складовою організації перцепційно-туристичного аналізу міст України. Його результати сприяють розвитку окремих складових туристичного когнітивного сприйняття урбанізованої території, активізації процесів духовно-ментального, економіко-організаційного та соціально-громадського зближення модульно-подрібнених функціонально та структурно відокремлених міських територій між собою.

Ключові слова: міський туризм, міські туристичні ресурси, види міського туризму, рейтинг туристичних міст України.

УДК 911.3: 338.48

Гладкий Олександр Віталійович,
доктор географічних наук,
професор

Київський національний торгово-
економічний університет, г. Киев, Украина,
e-mail: alexander.gladkey@gmail.com

Склярів Олександр Андрійович

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка г. Киев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ГОРОДСКОГО ТУРИЗМА В УКРАИНЕ

Цель. Целью данной статьи является анализ особенностей перцепционного восприятия городов Украины со стороны туристов, а также анализ и систематизация основных городских туристических ресурсов нашего государства.

Методика. Методологической базой исследования являются основы научной диалектики. Основными методами исследования являются сравнительно-географический, статистический, описательный, балльной (рейтинговой) оценки, аналитический, литературный.

Результаты. Установлена сущность городского туризма, проведен анализ особенностей развития городского туризма в Украине на фоне общемировых тенденций, проанализированы основные туристические ресурсы городов Украины, раскрыты особенности видовой составляющей городского туризма нашего государства, предложено формирование рейтинга ведущих городских туристических центров.

Научная новизна. Научная новизна заключается в анализе особенностей перцепционного восприятия городов Украины глазами туристов.

Практическая значимость. Данное исследование является важной составляющей организации перцепционно-туристического анализа городов Украины. Его результаты способствуют развитию отдельных составляющих туристического когнитивного восприятия урбанизированной территории, активизации процессов духовно-ментального, экономико-организационного и социально-общественного сближения модульно-измельченных функционально и структурно обособленных городских территорий между собой.

Ключевые слова: городской туризм, городские туристические ресурсы, виды городского туризма, рейтинг туристических городов Украины.

UDC 911.3: 338.48

Hladkyi Oleksandr Vitaliiiovych,
Doctor of Geography Sciences, Professor

Kyiv National Trade Economics University,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: alexander.gladkey@gmail.com

Skliarov Oleksandr Andriiovych

Taras Shevchenko National University of Kyiv

FEATURES OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF URBAN TOURISM IN UKRAINE

Goal. The scientific goal of this article is to analyze different perceptual characteristics of Ukrainian touristic cities as well as to analyze and to classify the main tourist resources of our cities.

Methods. The methodological base of the research is the fundamentals of scientific dialectics. The basic methods of research are: comparative geographical analysis, statistical analysis, descriptive analysis, point-based (ranking) estimation system, analytical method, literary method.

Results. The essence of urban tourism is defined. The features of urban tourism development in Ukraine against the background of global trends are described. The main tourist resources of Ukrainian cities are investigated. The specific components of urban tourism of our country are disclosed. The formation of leading tourist centers rating in Ukraine is substantiated.

Scientific novelty. Scientific novelty consists in analysis of Ukrainian cities' perceptual characteristics through the eyes of tourists.

Practical significance. This investigation is an important part of organization of perceptual analysis and tourist cities of Ukraine. The results of this investigation will be used for development of different components of touristic cognitive perception urban area and also used for spiritual, mental, economic, social and organizational development of modular-grinded, functionally and structurally separated urban areas.

Keywords: urban tourism, resources of urban tourism, types of urban tourism, rating of Ukrainian touristic cities.

Постановка проблеми. Туризм як явище виник і розвивається переважно в середовищі міської культури та міського способу життя. Саме міські жителі в прагненні подорожувати та досліджувати інші країни, землі

і регіони сформували активне ставлення людини до тимчасової зміни місця перебування з пізнавальною, культурною, релігійною, рекреаційною, комерційною, діловою метою. Ще з античних часів збереглися відомості про подорожі між містами стародавньої Греції та Риму, переважно торговельно-комерційного характеру, а також з політичних, рекреаційно-оздоровчих міркувань та для проведення дозвілля і організації розваг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розуміння сутності «міського туризму» виникло в Європі лише у 1980 році в Німеччині. Видатні економісти і географи Гартмут Лезер, Генріх Нойенфельдт та Олаф Розе (Hartmut Leser, Henrike Neuenfeldt, Olaf Rose) запропонували поняття «міський туризм» (Städtetourismus – нім.) для виокремлення особливого виду туристичної діяльності, що пов'язана із відвідуванням міст з різною пізнавальною, комерційною та культурно-розважальною метою [3]. Так, в словнику Г. Лезера (1997 р.) сказано: «Міський туризм являє собою короткострокове (зазвичай 1-4 дні) відвідування міста з наступних причин: інтерес до історії або мистецтва міста, інтерес до відвідування подій і придбання різних видів товарів в даному місті. Міська подорож відбувається як індивідуально, так і в групі. Часто міська подорож проводиться в формі екскурсії на вихідних» [4].

Генріх Нойенфельдт та Олаф Розе дещо розширили погляди Гартмута Лезера. На їх думку, туристи можуть відвідувати місто як з особистих причин (щоб помилуватися красою міста, відчутти образ, «душу» міста) так і з інших обставин. У цьому другому випадку, міський турим, на думку зазначених авторів [5], перемежується з «екскурсійними турами для огляду визначних пам'яток, подієвим туризмом, відвідуванням міста з метою провести в ньому вечір, відвідуванням міста з метою покупок, індивідуальними подорожами з діловою метою, відвідуванням міста з метою присутності на засіданні, відвідуванням конгресів та конференцій, відвідуванням ярмарків, відвідуванням міста з оздоровчою метою, паломництвом». Пізніше Даніель Клук та Крістіан Кестер (Daniel Kluck, Christian Koester) суттєво конкретизували і систематизували визначення міського туризму, поклавши в його основу відвідування міст з культурно-пізнавальною метою, подієвими та бізнесовими інтересами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на активізацію досліджень в галузі міського туризму в наш час, недостатньо розробленими залишаються питання особливостей перцепційного сприйняття туристами різних міських населених пунктів, проблеми ресурсного забезпечення міського туризму, аналізу основних передумов і факторів формування туристського попиту на відвідування міст.

Формулювання цілей статті (Постановка завдання). Саме тому, метою даної статті є аналіз особливостей перцепційного сприйняття міст України з боку туристів, а також аналіз і систематизація основних міських туристичних ресурсів нашої держави. Основними завданнями статті є висвітлення сутності міського туризму, аналіз особливості розвитку

міського туризму в Україні на тлі загальносвітових тенденцій, дослідження основних туристичних ресурсів міст України, аналіз видової складової міського туризму нашої держави, а також формування рейтингу провідних міських туристичних центрів.

Виклад основного матеріалу. Міський туризм є особливим видом спеціалізованого туризму, що орієнтований на комплексне використання природних, культурно-історичних, етнографічних та інших ресурсів міст з метою формування специфічного духовно-ментального уявлення про їх середовище та створення комплексного туристичного продукту. В Україні в останні роки активно розвивається міський туризм. На жаль, наші міста залишаються маловідомими на міжнародній арені. Лише одного разу в новітній історії у 2012 році Київ займав 87 позицію серед 100 світових міст-лідерів за кількістю туристів (знаходячись між Абу-Дабі (ОАЕ) і м. Доха (Катар)). Причиною цьому, безсумнівно, стало проведення футбольного чемпіонату Євро-2012. Тоді Київ відвідало понад 2 млн. туристів. Міський туризм в нашій країні безпосередньо пов'язаний із санаторно-курортними та лікувально-оздоровчими функціями. В Україні станом на 2015 рік налічується 309 санаторіїв та пансіонатів з лікуванням, 79 санаторіїв-профілакторіїв, 76 пансіонатів та будинків відпочинку і майже 1400 баз відпочинку. Переважна їх кількість знаходиться в сільській місцевості та в малих містах на чорноморському узбережжі (Гола Пристань, Скадовськ, Генічеськ, Бердянськ, Приморськ), в Автономній Республіці Крим (Керч, Феодосія, Судак, Алушта, Алушка, Ялта, Старий Крим, Сімферополь, Бахчисарай, Євпаторія) і м. Севастополі, в Українських Карпатах (Трускавець, Моршин, Свалява, Сколе, Косів), поблизу великих міст та обласних центрів (Ірпінь, Буча). На жаль, окремої туристичної статистики в розрізі міст в Україні не ведеться. Немає її і на обласному рівні. Тому визначити відвідуваність українських міст туристами, розрахувати їх туристичні потоки і розробити стратегії розвитку доволі проблематично [1]. Українські міста володіють унікальною історико-культурною спадщиною, яка приваблює внутрішніх та іноземних міських туристів (табл. 1). Три міських населених пункти (Київ, Львів, Чернівці) мають об'єкти, що внесені до реєстру Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО. Міжнародне значення мають туристичні ресурси Одеси, Харкова, Луцька, Полтави, інших обласних центрів. Зацікавленість серед міських туристів можуть викликати міста, що володіють визначними об'єктами історико-культурної спадщини (Бердичів, Білгород-Дністровський, Кам'янець-Подільський, Ізмаїл, Мукачеве, Скалат, Старокостянтинів, Хмельник, Хотин, Чигирин та ін.). Багато в Україні міст, де зберігаються стародавні культові споруди, Православні церкви, монастирі (Корець, Полтава, Почаїв, Святогірськ) [2].

Природних пам'яток туристичного значення в містах України доволі мало. Слід виділити дендропарк «Софіївка» в Умані, дендропарк «Олександрія» поблизу м. Біла Церква. Решта визначних природних об'єктів. Що можуть слугувати туристичною атракцією, розташовані у

віддалені від великих міських поселень: парк Качанівка, заповідник «Асканія-Нова», «Сланецький Степ» тощо.

Табл. 1.

Основні туристичні об'єкти міст України

Назва міста	Назва туристичного об'єкту	Тип туристичного об'єкту
Алушта	Мармурова печера	Природний
Бердичів	Бердичівський замок	Історико-культурний
Біла Церква	Дендропарк «Олександрія»	Природний
Білгород-Дністровський	Аккерманська фортеця	Історико-культурний
Євпаторія	Мечеть Джума-Джамі	Історико-культурний
Жовква	Церква Трійці	Сакральний
Запоріжжя	Національний заповідник Хортиця	Природний, історико-культурний
Ізмаїл	Фортифікаційні споруди	Історико-культурний
Кам'янець-Подільський	Національний заповідник «Кам'янець»	Історико-культурний
Канів	Тарасова гора	Історико-культурний
Керч	Пантікапей	Історико-культурний
Київ	Софійський собор і пов'язані з ним монастирські будівлі, Києво-Печерська лавра	пам'ятка культурної спадщини ЮНЕСКО
Корець	Троїцький монастир	Сакральний
Луцьк	Луцький замок	Історико-культурний
Львів	Ансамбль історичного центру Львова	пам'ятка культурної спадщини ЮНЕСКО
Мукачеве	Замок Паланок	Історико-культурний
Одеса	Театр опери та балету	Історико-культурний
Полтава	Хрестовоздвиженський монастир	Сакральний
Первомайськ	Дендропарк «Висока Скеля»	Природний
Покров	Заповідник «Товста могила»	Природний, історико-культурний
Почаїв	Свято-Успенська Почаївська лавра	Сакральний
Рахів	Географічний центр Європи в с. Ділове	Історико-культурний
Скалат	Скалатський замок	Історико-культурний
Святогірськ	Святогірський успенський монастир	Сакральний
Старокостянтинів	Старокостянтинівський замок	Історико-культурний
Судак	Генуезька Фортеця	Історико-культурний
Ужгород	Центральна частина міста. Фроцея.	Історико-культурний
Умань	Дендропарк «Софіївка»	Природний
Харків	Успенський собор	Сакральний
Хмільник	Хмільницький замок	Історико-культурний
Хотин	Хотинська фортеця	Історико-культурний
Феодосія	Вежа Св. Костянтина	Історико-культурний
Чернівці	Резиденція митрополитів Буковини в Чернівцях	пам'ятка культурної спадщини ЮНЕСКО
Чигирин	Іллінська церква та хутір Суботів	Історико-культурний

Складено за матеріалами: Атлас вчителя / В. В. Молочко, Ж. Є. Бонк, І. Л. Дрогушевська та ін. – К.: ДНВП «Картографія», 2010. – 328 с.

В Україні багато міст, що містять визначні пам'ятки архітектури та археології, видатні сакральні споруди, меморіальні місця, музеї, пам'ятники. Це майже всі обласні центри, а також такі міста як Овруч, Коростень, Дубровиця, Корець, Новоград-Волинський, Любомль, Берестечко, Володимир-Волинський, Броди, Жовква, Самбір, Сколе, Рогатин, Бережани, Галич, Скалат, Бучач, Косів, Хуст, Полонне, Тульчин, Могилів-Подільський, Корсунь-Шевченківський, Переяслав-Хмельницький, Остер, Ніжин, Новгород-Сіверський, Глухів, Путивль, Ромни, Прилуки, Миргород, Тростянець, Охтирка, Канів, Богуслав, Тальне, Первомайськ, Вознесенськ, Очаків, Гола Пристань, Скадовськ, Берислав, Мелітополь, Покров, Нікополь, Приморськ, Бердянськ, Слов'янськ, Бахмут, Ізюм та ін. Кожне з них володіє унікальними в історико-культурному, археологічному та пізнавальному відношенні спорудами, які формують неповторний образ міста, підкреслюють його індивідуальність і можуть слугувати ресурсом для розробки різноманітних туристичних подій, програм та маршрутів [1;2].

Так, міста Вінниця, Бар, Немирів, Тульчин, Умань можуть бути взяті за основу екскурсійної подорожі «Замки Поділля», а міста Кременець, Тернопіль, Бучач, Чортків – в аналогічну екскурсійну подорож «Замки Тернопілля». Берестечко, Дубно, Броди – мають давню козацьку історію й можуть бути об'єднані в маршрут «Козацькими шляхами». Подібні маршрути можна розробити й по Середньому Подніпров'ю (правда вони не будуть мати чисто міського туристичного характеру): міста Переяслав-Хмельницький, Канів, Богуслав, Корсунь-Шевченківський, Чигирин, Дніпро, Горішні Плавні, Запоріжжя, Хортиця.

В містах України починає активно розвиватись подієвий туризм. Він може мати як історичне коріння, так і бути заснованим на нових традиціях і зібраннях. Зокрема, в м. Миргород щороку відбувається ярмарок на якому згадують персонажів відомої книжки Миколи Гоголя «Вечори на хуторі поблизу Диканьки». У Львові відбувається фестиваль шоколаду, класичної музики, фестиваль пива та ін. У Луцьку, в замку Любарта – лицарські турніри та фестиваль сала, у Коломиї - фестиваль писанок, у Збаражі, Кам'янці-Подільському, Білгород-Дністровському, Хотині – лицарські турніри. У Рахові проходять гуцульські фестивалі, фестиваль етно-рок культури Європа і Центр. Серед центрів подієвого туризму значно вирізняється Львів. Туристи відвідують його для участі у святкуванні різних релігійних та державних свят, фестивалях, конкурсах, ярмарках. Імідж Львова, як загадкового, таємничого, овіяного легендами середньовічного міста активно розвивається та просувається на туристичному ринку [1;2].

Є в Україні і центри паломництва. Це, перш за все, Свято-Успенська Києво-Печерська Лавра, Собор Св. Софії Київської, Голосіївська пустинь, Китай-город (м. Київ), Свято-Успенська Почаївська Лавра (Почаїв), Троїцький монастир (Корець), церкви та монастирі Чернігівщини (Чернігів, Остер, Козелець, Батурин, Ніжин, Новгород-Сіверський і навіть

Глухів, Путивль та Ромни Сумської області). Світовим центром паломництва хасидів стало м. Умань.

Діловий міський туризм та шопінг-туризм розвинений в найбільших містах України: Києві, Харкові, Дніпрі, Одесі. Саме там знаходяться представництва найбільших компаній, фінансових, промислових та комерційних організацій. В Києві – це корпорація «Рошен», в Дніпрі – КБ «Приватбанк», в Харкові – ряд машинобудівних підприємств, в Одесі – портове господарство та ін. В Цих містах сформувались ділові квартали офісів і представництв різних компаній та корпорацій. В Києві – це Протасів Яр, офісний центр «Горизонт», «Парус», в Одесі – район біля Привозу та на вул. Дерибасівській, в Харкові – вулиця Сумська і прилеглі до неї квартали.

Шопінг туризм в містах України має свою специфіку, пов'язану із низьким платоспроможним попитом населення. Переважно, люди їдуть в шопінг-тури за дешевими та якісними товарами зарубіжних виробників. Тому основними дестинаціями масового шопінгу переважно виступають речові ринки і розпродажі. Зовсім незначна частка шопінг туристів відвідує фешенебельні спеціалізовані підприємства відомих торговельних марок. Відомими об'єктами шопінг туризму в Україні є ринок «Барабашова» в Харкові, ринок «Троєщина» в Києві, ринок промислових товарів в Хмельницькому, численні авторинки в ряді обласних центрів (наприклад, авторинок «Столичний») та ін. Часто шопінг туризм пов'язаний із купівлею товарів, що вже були у використанні [1;2].

Освітній туризм в Україні розвинений недостатньо. Проте, переважно відвідує різноманітні освітянські заходи, школи, курси в найбільших обласних центрах нашої держави: Києві, Харкові, Львові, Одесі, Дніпрі.

Інтернет портал Kyiv.Press (Київ. Преса (англ.)) (<http://www.kyiv.press>) у 2016 р. оприлюднив рейтинг найбільш відвідуваних туристами міст України.

На перше місце потрапило місто Київ, що тривалий час знаходилося у першій двадцятці найбільш популярних міст Європи. Туристів приваблює історичний ансамбль стародавнього міста, об'єкти Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО, унікальні культові, архітектурні та інженерні споруди.

2. На другому місці в рейтингу – історична частина Львова, що занесена до переліку Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО. Львів відвідують не тільки туристи з України але і безліч гостей з інших країн Європи, переважно з Польщі, Чехії, Румунії, Угорщини. Львів має високорозвинену інфраструктуру гостинності, безліч різноманітних ресторанів та кав'ярень, потужну історико-пізнавальну базу. Місто формує свій унікальний бренд з ухилом на старожитності Середньовічної історії, європейський досвід та національні українські етно-культурні традиції.

3. Образ Одеси, що посідає третє місце в рейтингу, формувався ще з радянських часів. «Перлина біля моря» приваблює туристів образом

приморського курортного містечка, де є порт, пляж, численні пансіонати та будинки відпочинку. За Одесою, ще з часів формування зони порто-франко (1819-1859 рр.) закріпився ореол вільного міста, де розвивається комерція, приватне підприємництво (ринок «Привоз», біржа), а також пов'язані з цим види шахрайства (Молдаванка, Пересип, вул. Мала Арнаутська) і злочинності (Вапнярка).

4. Четверте місце в рейтингу посідає перша столиця України, місто технологій і студентів – Харків. Воно має підкреслено діловий та адміністративний характер. Безліч великих промислових підприємств («Південкабель», «Турбоатом», імені Малишева та ін.) приваблюють прихильників індустріального туризму. В Харкові понад 45 вищих навчальних закладів, 142 науково-дослідних інститути. Їх ресурси можуть бути використані для освітянського туризму, проведення лекцій, семінарів, симпозіумів, відкриття різноманітних навчальних курсів.

5. Місто Дніпро по суті є потужним центром ділового туризму України. Саме там знаходяться представництва найбільших металургійних компаній (завод ім. Петровського, ім. Бабушкіна, трубний завод, Комінмет, Інтерпайп) і фінансово-промислових груп, пов'язаних із чорною металургією (саме ця галузь забезпечує майже 80% експорту України). В місті відбуваються ділові бізнес-форми, конгреси, виставки, укладаються контракти і договори.

6. Вінниця потрапила до переліку найбільш популярних туристичних міст України досить недавно. Її відвідувачів вразив є найсучасніший найбільший в Європі співаючий фонтан «Roshen» з 3-D графікою і світломузикою. Помилуватися його красою приїжджають туристи з різних куточків нашої держави. Серед інших туристичних атракцій – музей-садиба видатного хірурга М. І. Пирогова (з мавзолеєм-усипальницею великого лікаря), Будинок О. О. Брусилова, будинок-музей М. М. Коцюбинського. Також Вінниця відома своїм Свято-Преображенським кафедральним собором, монастирем єзуїтів, костьолом Св. Діви Марії Ангельської. Однак, ці пам'ятки приваблюють незначну кількість туристів і не формують туристичний образ Вінниці.

7. На сьомій позиції знаходиться місто Кам'янець-Подільський. Середньовічна фортеця, яка і в наш час залишається ареною для зйомок фільмів, стала місцем для масового проведення лицарських турнірів, польотів на повітряних кулях і пішого туризму. Ця пам'ятка (як і замок Паланок або Хотинська фортеця) знаходиться в доволі і приваблює значну кількість туристів з усієї України, любителів реконструкції історичний подій Середньовіччя, військових баталій, побутових сцен з життя лицарів.

8. Місто Луцьк, подібно до Кам'янця-Подільського приваблює любителів фортифікаційної архітектури (замок Любарта), а також паломників різних християнських віросповідань своїми численними католицькими соборами і монастирями, православними церквами. Це невелике охане місто на р. Стир з широкими проспектами і парками, увінчане квітами, фонтанами, архітектурними спорудами кін 19 – початку

20 ст. В Луцьку багато музеїв і виставок. Проте, найбільш відомим є Музей волинської ікони, де знаходиться Образ Холмської Чудотворної Ікони Пресвятої Богоматері, унікальної пам'ятки візантійського мистецтва 11-12 ст. Уклонитися цій іконі щороку приїздить значна кількість туристів не лише з України, але з Польщі та Білорусії. Прихильники творчості поетеси Лесі Українки й філософа Данила Братковського також знайдуть в Луцьку свої туристичні атракції.

9. «Українським Парижем» часто називають місто Чернівці. Його колорит пов'язаний не лише із знаменитою пам'яткою всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО - резиденцією митрополитів Буковини (зараз там знаходиться Чернівецький національний університет), але також із неповторністю хитросплетіння кам'яних вулиць і маленьких площ, будинків австрійської архітектури, увінчаних маленькими шпилями й баштами, сецесійними спорудами архітектора-модерніста Отто Вагнера тощо.

10. Івано-Франківськ приваблює туристів палацом Потоцьких, що гарно зберігся до наших днів, численними костьолами, соборами і церквами. В місті зберіглось багато історичних будинків в стилі бароко, ратуша в стилі модерн, пам'ятники Адамі Міцкевичу та Івану Франко. За оригінальність архітектури його часто називають «Малим Львовом». Проте, через недостатній розвиток туристичного іміджу, Івано-Франківськ приваблює незначну кількість туристів.

Висновки. Таким чином, роль і значення міст в розвитку туризму неухильно підвищуються. Створюючи умови для залучення туристів до культурно-історичного надбання, заняття бізнесом, відпочинку, оздоровлення людей і т.д., вони притягують все більшу кількість подорожуючих осіб. Розвиток міського туризму охоплює значний спектр послуг туристичної індустрії. Його вплив істотно позначається на розширенні і зміцненні культурних зв'язків між містами. Турист має можливість краще зрозуміти спосіб життя різних міст, відчутти їх духовно-ментальний клімат, усвідомити характер та манеру спілкування мешканців.

Серед основних напрямків розвитку міського туризму в Україні слід виділити його орієнтацію на перцепційне дослідження урбаністичної місцевості, розвиток екологічних складових туристичного когнітивного сприйняття території, активізацію процесів духовно-ментального, економіко-організаційного та соціально-громадського зближення модульно-подрібнених функціонально та структурно відокремлених міських територій між собою.

Список використаних джерел:

1. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О.О. Любіцева; Київськ. ун-тет туризму, економіки і права. – Київ: Альтерпрес, 2002. – 436с.
2. Туризм і місто: досвід, проблеми та перспективи: монографія / за заг. ред. І. М. Писаревського; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 284 с.

3. Крістіан Олівер Венге Міський туризм у Барселоні і Мадриді під особливим спостереженням німецьких мандрівників. - [електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://kups.ub.uni-koeln.de>
4. Гартмут Лезер (За ред.) Словник загальної географії. / Лезер Гартмут. - Мюнхен, Брауншвейг, 1997. – 125 с.
5. Генріх Нойенфельдт, Олаф Розе Міський туризм як економічний фактор в Аахені. [електронний ресурс]. - Режим доступу: www.geogr.uni-goettingen.de

Список использованных источников:

- 1.Любицева О. А. Рынок туристических услуг (геопространственные аспекты) / О. А. Любицева; Киевск. ун-тет туризма, экономики и права. – Киев: Альтпрес, 2002. – 436 с.
- 2.Туризм и город: опыт, проблемы и перспективы: монография / под общ. ред. И. М. Писаревского; Харьк. нац. акад. город. хоз-ва. – Х.: ХНАГХ, 2011. – 284 с.
- 3.Кристиан Оливер Венге Городской туризм в Барселоне и Мадриде под особым вниманием немецких путешественников. - [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://kups.ub.uni-koeln.de>
- 4.[Гартмут Лезер \(Под ред.\) Словарь общей географии. / Лезер Гартмут. - Мюнхен, Брауншвейг, 1997. – 125 с.](#)
- 5.Генрих Нойенфельдт, Олаф Розе Городской туризм как экономический фактор в Ахене. [электронный ресурс]. www.geogr.uni-goettingen.de

References:

- 1.Liubitseva O.O. Rynok turystychnykh posluh (heoprostorovi aspekty) / O.O. Liubitseva; Kyivs'k. un-tet turyzmu, ekonomiky i prava. – Kyiv: Al'terpres, 2002. – 436 s.
- 2.Turyzm i misto: dosvid, problemy ta perspektyvy: monohrafiia / za zah. red. I. M. Pysarevs'koho; Khark. nats. akad. mis'k. hosp-va. – Kh.: KhNAMH, 2011. – 284 s.
- 3.Christian Oliver Wenge City tourism in Barcelona and Madrid with special consideration of German travelers. - [electronic resource]. - Access mode: <http://kups.ub.uni-koeln.de>
- 4.Hartmut Leser (Edited by) Dictionary General Geography. / Hartmut Leser. - Munich, Braunschweig, 1997. - 125 p.
- Henrike Neuenfeldt, Olaf Rose Urban tourism as an economic factor in Aachen. [electronic resource]. www.geogr.uni-goettingen.de